herpy

GEKKOER

Fantastic least gecko

Sphaerodactylus fantasticus

En lille, dagaktiv dværggekko fra Guadeloupe, Dominica og Montserrat i De Små Antiller. Voksne dyr måler kun 22-29 mm fra snude til kloak. Arten lever i løv og affald på jorden, oftest nær kysten, og hanner og hunner har hver deres tegning på hovedet.

Familie: Sphaerodactylidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**22-29 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Tørskov og regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**20 × 20 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**29-32 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**60-70 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1 æg**
Inkubation	**80-90 dage** ved 24-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført under CITES og ikke på nogen af bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. IUCN's rødliste opfører arten som ikke truet.

Om arten

Sphaerodactylus fantasticus er en lille dværggekko. Voksne dyr måler 22-29 mm fra snude til kloak, og halen er omtrent lige så lang som kroppen, så den samlede længde er højst omkring 6 cm. Rygskællene er store og kølede og ligger en smule over hinanden som tagsten. Under tæerne sidder hæftelameller, så gekkoen klatrer på glas.

Begge køn er brune til okkerfarvede på ryggen, spættet af lyse og mørke skæl og ofte med en mørk stribe langs rygmidten. Forskellen sidder på hovedet. Hunnerne og ungerne har mørke længdestriber på hovedet og en lys plet med mørk kant i nakken. Hannerne har et lysebrunt hoved, der kan være uden tegning, have spredte mørke prikker eller være næsten helt mørkt med lyse striber og pletter. Halen kan have lyse øjepletter med mørk kant, ofte parvis.

Artsnavnet er latin og betyder indbildt eller uvirkelig, efter de usædvanlige farver. Arten er delt i otte underarter med hver deres lille udbredelsesområde, bl.a. *S. f. fantasticus*, *S. f. karukera*, *S. f. orescius*, *S. f. fuga* og *S. f. ligniservulus*. Den tidligere underart *Sphaerodactylus phyzacinus* regnes i dag som en selvstændig art.

Udbredelse og levested

Sphaerodactylus fantasticus er endemisk for De Små Antiller. Arten lever på Guadeloupe, både på Basse-Terre og Grande-Terre, på de nærliggende øer Marie-Galante, La Désirade og Îles de la Petite Terre, på Montserrat og langs Dominicas vestkyst.

De fleste øer og kyststrækninger har deres egen underart: *S. f. fantasticus* på Basse-Terres vestkyst, *S. f. orescius* på den østlige del af Basse-Terre, *S. f. tartaropylorus* på det nordlige Grande-Terre, *S. f. karukera* ved Gosier og på Petite Terre, *S. f. anidrotus* på Marie-Galante, *S. f. hippomanes* på La Désirade, *S. f. ligniservulus* på Montserrat og *S. f. fuga* på Dominica. Bestanden på Dominica er genetisk tæt på en bestand på Guadeloupe og er formentlig kommet til øen for nylig.

> **Oprindelig udbredelse:** Guadeloupe, Dominica og Montserrat.

LEVESTED

Sphaerodactylus fantasticus lever på jorden i mange slags levesteder, oftest nær kysten: tør skov og krat, fugtigere skov, strande og skråninger og også i og omkring huse. Om dagen er dyrene aktive i skyggefulde bunker af løv og organisk affald, og de gemmer sig under sten, træstammer og ophobet affald. Æggene er fundet i rådnende træ, og dyrene æder bl.a. små snegle.

Klimaet er tropisk og varmt hele året med en regntid om sommeren og efteråret og en tørrere periode om vinteren og foråret. Kysterne i læ på øernes vestside er tørrere end vindsiden. Højden over havet er ikke nærmere dokumenteret, men *S. f. orescius*, hvis navn betyder bjergboende, lever inde i landet på Basse-Terre.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Sphaerodactylus fantasticus*. Arten holdes og opdrættes i små terrarier som andre dværggekkoer, men tallene for temperatur, luftfugtighed, inkubation og levealder er lånt fra den bedre kendte *Sphaerodactylus elegans*. *Sphaerodactylus macrolepis* fra Jomfruøerne lever i samme slags løvlag og stiller næsten samme krav.

Et par kan holdes i et terrarie på 20 × 20 × 30 cm (længde × bredde × højde). Et større terrarie, fx 30 × 30 × 30 cm, giver plads til flere mikroklimaer og mere løv. Gekkoen lever på jorden, så grundarealet betyder mere end højden.

Bunden er det vigtigste: kokosmuld blandet med jord uden gødning og lidt sand, dækket af et lag tørre blade, fx af eg, bøg eller mandeltræ. En bioaktiv bund med springhaler og små bænkebidere holder bunden ren og giver ekstra føde. Læg korkbark, korkrør, flade sten og kviste ud, og plant små klatreplanter som pothos eller krybende figen, så der er mange skjul og forskellige mikroklimaer. Tunge sten skal stå direkte på bunden, så dyret ikke bliver klemt, hvis det kryber ind under dem.

Låget skal være af fint net og slutte tæt, for både gekkoerne og de små foderdyr slipper ud gennem selv små sprækker. Et helt åbent netlåg tørrer terrariet for hurtigt ud, mens et helt lukket låg giver mug; et mindre netfelt er et godt kompromis. Et stykke blødt, rådnende træ på bunden ligner det sted, hvor æggene lægges i naturen.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Inkubation af æg

TEMPERATUR

Hold *Sphaerodactylus fantasticus* ved 24-28 °C om dagen, og lad temperaturen falde til 18-22 °C om natten. Et lille varmested på 29-32 °C under en svag lampe med termostat kan gives, men det er ikke nødvendigt, og dyret skal altid kunne trække sig ned i et køligere og fugtigere løvlag.

I de fleste danske hjem er der ikke brug for ekstra varme om sommeren. Om vinteren kan en svag varmemåtte på siden af terrariet, styret af en termostat, være nok. Varm aldrig hele bunden op, for så tørrer løvlaget ud. Mål temperaturen med et digitalt termometer nede ved bunden og ikke kun i luften. Et dyr, der bliver siddende fremme i de varmeste timer, har det for varmt eller for tørt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-70 %. Spray terrariet hver eller hver anden dag, gerne morgen eller aften, så der sidder dråber på blade og ruder, som dyrene drikker af. Nede i løvlaget skal bunden være fugtig hele tiden, men ikke våd, og overfladen skal tørre op i løbet af nogle timer, ellers kommer der mug.

En meget lav vandskål, gerne fyldt med småsten, kan stå fremme. En dyb skål er en druknefælde for så lille et dyr. Et hygrometer viser, om fugtigheden holder.

LYS OG UVB

Gekkoen er dagaktiv, men holder sig i skygge og i løvlaget. Hold lyset tændt omkring 12 timer om sommeren og 10-11 timer om vinteren, og hold natten mørk. Er der levende planter, skal der en LED-plantelampe til. Undgå spotlamper, der varmer og tørrer terrariet ud.

Behovet for UVB er ikke undersøgt for *Sphaerodactylus fantasticus*. Da dyret lever i skygge, passer Ferguson-zone 1: et svagt UVB-rør til skyggedyr over den ene ende af terrariet og rigeligt med skjul, så dyret selv kan vælge.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Dyrene er insektædere og tager kun meget små byttedyr. Unger skal have springhaler, små bananfluer (*Drosophila melanogaster*), nyklækkede fårekyllinger og små bænkebidere. Voksne tager fårekyllinger på 3-6 mm, store bananfluer (*Drosophila hydei*), små bænkebidere og små larver af sort soldaterflue. Foderdyrene må ikke være større end dyrets hoved.

Unge dyr fodres hver dag og voksne hver anden dag, så meget som de æder på nogle få minutter. Skift mellem flere slags foder. Pudr foderdyrene med kalk ved hver fodring og med et multivitaminpulver med D3 hver anden til tredje gang. Det kan være mere besværligt at skaffe nok småt foder end at passe selve dyrene, så sørg for en fast forsyning af springhaler og små fårekyllinger, før dyrene flytter ind.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Hold *Sphaerodactylus fantasticus* enkeltvis eller som et par. Hanner må ikke sættes sammen, fordi de slås, og hos flere dværggekkoer er også hunner uforenelige. Skil dyrene ad ved tegn på kamp.

Gekkoen er hurtig og sky og tilbringer meget tid i løvet, så den kan være svær at få øje på. Den er for lille og skrøbelig til at blive håndteret og kan slippe væk gennem selv små åbninger. Flyt den ved at lade den kravle op i en lille beholder, og arbejd roligt, når du rører ved bunden.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kendes på hovedet: hunnerne har mørke længdestriber på hovedet og en lys nakkeplet med mørk kant, mens hannerne har et lysebrunt hoved med prikker eller et mørkt hoved med lyse tegninger. Ungerne ligner hunnerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Vent, til dyrene er fuldt udvoksede, før de sættes sammen til avl.

PARRING

Et velfodret par i et terrarie med mange skjul yngler normalt uden særlig hjælp. Parringsadfærd og årstidsrytme er ikke dokumenteret for *Sphaerodactylus fantasticus*. Kort lyset lidt ned om vinteren; det passer til den tørrere og lidt køligere vinter i udbredelsesområdet. Hold øje med, at hunnen ikke bliver jagtet, og skil dyrene ad, hvis hun bliver bidt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét æg ad gangen; drægtige hunner bærer kun ét modent æg. Ægget er aflangt, omkring 6,5 × 5 mm, og hårdskallet. I naturen lægges det i rådnende træ, og i terrariet lægges det i bunden, i løvet, under bark eller i hule stængler. Tørre stængler af japansk pileurt, stillet op ad væggen, bruges gerne.

Hunnen gentager æglægningen med nogle ugers mellemrum, når hun får rigeligt med føde. Æggene kan være svære at finde. Hos flere dværggekkoer jager de voksne ikke ungerne, men det er ikke dokumenteret for *Sphaerodactylus fantasticus*, så flyt hellere æggene til en inkubator.

INKUBATION

Ægget klækker efter omkring 80-90 dage ved 24-28 °C. Flyt det i samme stilling, som det ligger, til en lille boks med lufthuller og et let fugtigt substrat som vermiculite eller perlite, og hold luften i boksen fugtig, så ægget ikke tørrer ud. Skallen er hård, og ægget må ikke ligge vådt. De nyklækkede unger er meget små og tørrer let ud, så de skal straks over i en fugtig opdrætsboks.

OPDRÆT AF UNGER

De nyklækkede unger er meget små og har samme stribede hovedtegning som hunnerne. Opdræt ungerne i en lille, tæt boks, fx en plastboks på omkring 1 liter med små lufthuller, med samme indretning som de voksnes: fugtig kokosmuld, løv, skjul og en lille plante. Spray dagligt. Første foder er springhaler og de mindste bananfluer, som skal være til rådighed hele tiden. Hos nogle dværggekkoer kan unger gå sammen i små grupper, men det er ikke dokumenteret for denne art, så hold dem hellere hver for sig, og del dem straks, hvis der opstår uro.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes forkerte forhold. De typiske fejl er:

- For tørt terrarie. Kroppen er så lille, at dyret udtørrer hurtigt. Sløvhed, indfaldne øjne og rynket hud er tegn på udtørring.
- For vådt terrarie uden luftskifte, som giver mug og hudproblemer.
- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unge dyr og hunner, der lægger æg.
- For store foderdyr eller kun én slags foder.
- Tunge ting, som dyret kan blive klemt under.
- Slagsmål mellem voksne dyr. Skil dem ad ved bid eller skader.

Et sundt dyr er aktivt, har klare øjne og en fyldig hale. Dyret er for lille til at behandle selv. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser eller sidder sløvt fremme hele dagen.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.